

Valtionavustus mielenterveysosaamisen vahvistamiseen kunnissa

Avustuksen yleiskuvaus ja tausta

STM ilmoittaa haettavana olevasta valtionavustuksesta mielenterveysosaamisen vahvistamiseksi kunnissa. Valtionavustusta voidaan myöntää nykyisille hanketoimijoille (MITO-hankkeet), jotka voivat olla kuntia, kuntayhtymiä ja yleishyödyllisiä yhteisöjä, joissa suunniteltu hanke on kiinteä osa kunnan mielenterveysosaamisen vahvistamista. Tämä valtionavustushaun täydennyshaku koskee siten meneillään olevia mielenterveysosaamisen vahvistamisen hankkeita, jotka ovat saaneet valtionavustusta vuosien 2020 tai 2021 haussa. Valtionavustuksen käyttöaika on 1.1.2023-30.6.2023. Rahoitusta voi hakea hankkeen hankeajan jatkolle ja/tai laajentamiselle siten, että se voi koskea uusia kohderyhmiä tai resurssin lisäystä tavoitteiden saavuttamiseksi ja toimintamallien juurruttamiseksi. Haku ei siis koske uusia hankkeita. Arvostamme hankkeissa tavoitteiden toteutumista edistävää yhteistyötä järjestöjen kanssa sekä lasten ja nuorten näkökulman huomioimista joko suoraan kohderyhmänä tai hankkeen tuottaman toimintamallin tai hyvän käytännön soveltamismahdollisuutta lapsiin ja nuoriin.

Mielenterveys on ihmisen ja yhteiskunnan inhimillistä pääomaa. Sanna Marinin hallitusohjelmassa tätä pääomaa pyritään kasvattamaan lisäämällä mielenterveysosaamista. Keväällä 2020 valmistunut Kansallinen mielenterveysstrategia tukee tavoitteiden saavuttamista. Tällä valtionavustuksella tuetaan mielenterveysstrategian painopisteiden "mielenterveys pääomana" ja "hyvä mielenterveysjohtaminen" tavoitteiden saavuttamista.

Meneillään olevissa hankkeissa:

- lisätään tietoa ja ymmärrystä mielenterveydestä voimavarana ja terveyden osa-alueena
- vahvistetaan ymmärrystä mielenterveyden suoja- ja riskitekijöistä sekä keinoista vahvistaa mielenterveyttä
- lisätään tietämystä mielenterveyden häiriöistä sekä niiden hoitomahdollisuuksista ja mielenterveyspalveluista
- huomioidaan, että hyvä mielenterveysosaaminen sisältää päihde- ja riippuvuusosaamisen
- tunnistetaan ja vahvistetaan mielenterveysjohtamisen tavoitetta tuottaa mielenterveyttä ja hyvinvointia sekä edistää inhimillisiä arvoja
- pyritään lisäämään ihmisten hyvinvointia, jossa keskeistä on ihmisten psyykkinen hyvinvointi, joka tukee vakaata yhteiskuntaa, työelämään osallistumista ja taloutta

Mielenterveys- ja päihdeosaaminen sekä hyvän mielenterveysjohtamisen merkitys korostuvat erityisesti ennakoimattomissa ja laaja-alaisissa muutostilanteissa ja kriiseissä. Rahoitetuilla hankkeilla luodaan ja vahvistetaan toimintamalleja sekä poikkihallinnollisia rakenteita ja yhdyspintoja, joiden tavoitteena on edistää mielenterveyttä, ehkäistä ja tunnistaa mielenterveyden häiriöitä, ja lisätä kansalaisen valmiuksia hyvään mielenterveyteen. Hankkeissa tulee olla mukana sellaisia toimijoita, jotka sitoutuvat jatkamaan hankkeessa kehitettyä tai mallinnettua toimintamallia myös hankekauden jälkeen. Rahoitus on tarkoitettu toimintaan, jossa keskitytään paitsi vahvistamaan työntekijöiden osaamista myös parantamaan pysyvästi toimintamalleja, joiden avulla voidaan edistää hankkeessa valitun kohderyhmän mielenterveyttä ja sen edellytyksiä.

Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on myös asetuksen 13/2020 2§:n mukaisesti se, että:

- hanke on tarpeellinen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi ja se tukee palveluiden kehittämistä ja tehostamista, hyvien käytäntöjen levittämistä sekä toimintatapojen uudistamista;
- hankkeella on kiinteä yhteys julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon;
- hankkeessa otetaan huomioon valtakunnalliset sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistusta koskevat linjaukset;
- hankkeessa otetaan huomioon tarvittava poikkihallinnollinen yhteistyö; ja
- hankkeen voidaan arvioida olevan tulokellinen ja laaja-alaisesti hyödynnettävä.

Tässä valtionavustushaussa on haettavana itsemurhien ehkäisyn (IE) ja mielenterveyden edistämisen (MITO) hankkeille yhteensä 2,4 miljoonaa euroa (mom. 33.60.39.02). Kyseessä on siirtomääräraha, joka on sovittu käytettäväksi vuonna 2023. Haku koskee vain jo meneillään olevia IE-hankkeita ja MITO - hankkeita.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (6/2021) mukainen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Näin ollen niillä hankehallinnoijilla ja/tai osatoteuttajilla sekä kumppaneilla, jotka kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun piiriin, ei ole enää 1.1.2023 lukien järjestämisvastuuta hankkeen kohteena olevista palveluista. Hyvinvointialueille ei voi näitä valtionavustuksia tällä hetkellä myöntää, koska asetus 13/2020 ja nykyiset talousarviokirjaukset eivät asiaa mahdollista.

Valtionavustuksen siirtäminen hyvinvointialueelle edellyttää, että hankehallinnoijat hakevat muutosta saamaansa avustuspäätökseen, hyvinvointialue antaa suostumuksensa avustuksen siirtoon ja että valtionapuviranomainen tekee muutospäätöksen avustuksen siirtämisestä hyvinvointialueelle. Valtionavustuksen siirron haku edellyttää myös sitä, että kunkin hyvinvointialueen aluevaltuusto on valittu ja aluevaltuuston asettama aluehallitus on aloittanut toimintansa.

Myönnettävän valtionavustuksen enimmäismäärä voi olla enintään 80 prosenttia hankkeen valtionavustukseen oikeuttavista kustannuksista. Hankkeiden tulee olla alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittäviä. Avustukseen sovelletaan valtionavustuslakia ([688/2001](#)) ja valtioneuvoston asetusta sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksista vuosina 2020–2023 ([13/2020](#)).

Valtionavustuksen hakeminen

Haku alkaa 2.5.2022 ja päättyy 30.5.2022 klo 16:15. Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei käsitellä.

Avustusta haetaan kirjallisesti

- 1) hakulomakkeella (liite 1), jonka lisäksi tulee toimittaa
- 2) hankesuunnitelma, max 15 sivua (liite 2)
- 3) hankkeen talousarvio (liite 3)
- 4) viestintäsuunnitelma (liite 4)
- 5) kuntasitoumuslomake*

*Tarvitaan, jos on monitoimijainen hanke eli yksi hakija ottaa hanketyöhön mukaansa muita kuntia. Järjestöyhteistyötä kuvataan hankesuunnitelmassa, jotka kuvataan kattavasti hankesuunnitelmalomakkeessa.

Hakijan lisäksi myös kaikki hankkeeseen osallistuvat osatoteuttajat tulee ilmoittaa hakemuksessa ja erillisissä talousarvioissa. Osatoteuttajiksi luetaan toimijat, joille avustusta siirretään, tai jotka osallistuvat hankkeen omavastuusuuteen työpanoksella, ilman avustuksen siirtoa.

Lomakkeet löytyvät sähköisessä muodossa osoitteesta https://stm.fi/valtionavustukset_lomakkeet

Hakemus liitteineen toimitetaan sähköisessä muodossa sosiaali- ja terveysministeriöön osoitteeseen kirjaamo@stm.fi sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamoon kirjaamo@thl.fi Otsikoi sähköpostisi seuraavasti: "Valtionavustusjatkohaku Mielenterveysosaamiseen kunnissa, VN/10069/2020" ja hankkeen nimi.

Hakemusten arviointi

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain ja asetuksen mukaiset avustuksen myöntämisen edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon muun muassa seuraavat perusteet:

- Täyttääkö hakemus yleiset ehdot valtionavustuksen myöntämiseksi?
- Onko kyseessä jo aiemmassa suunnitelmassa kuvattu toimintamalli?
- Mikäli suunnitelmaan sisältyy aiemmin rahoitettuun verrattuna uusia kohderyhmiä tai resurssin lisäystä, onko ehdotettu aikataulu ja resursointi realistinen?
- Onko suunnitelma realistinen huomioiden ehdotettu aikataulu ja resursointi?
- Parantaako ehdotettu lisärahoitus tavoitteiden saavuttamista ja toimintamallien juurruttamista?
- Sisältyykö suunnitelmaan tavoitteiden toteutumista edistävää yhteistyötä järjestöjen kanssa?
- Onko lasten ja nuorten näkökulma huomioitu joko suoraan kohderyhmänä tai onko hankkeen tuottamaa toimintamallia tai hyvää käytäntöä mahdollista soveltaa lapsiin ja nuoriin?

THL avustaa ministeriön ohjeiden mukaisesti valtionavustushakemusten arvioinnissa sekä päätösten valmistelussa. Hakijoille ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

Hankeprosessin aikataulu

- Hakuaika on 2.5.2022-30.5.2022
- Hakuinfo on 5.4.2022
- STM:n valtionavustuspäätökset tehdään syksyllä 2022
- Avustuksen käyttöaika on 1.1.2023-30.6.2023
- Hankkeiden loppuseminaari on lokakuussa 2023

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportointinen

Hankkeen etenemisestä tulee raportoida valtionhallinnon hankesalkkuun (hankesalkku.dvv.fi). Lisäksi hankkeiden tulee työskennellä Innokylässä ja hankkeen työskentelystä Innokylässä vastaa hankehallinnoija.

Lisätietoja

Rahoitusta ja hakukelpoisuutta koskeviin yleisiin kysymyksiin vastaa sosiaali- ja terveysministeriössä erityisasiantuntija Soile Ridanpää, etunimi.sukunimi@gov.fi, puh. 0295 163506

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tukee alueita hankkeiden valmisteluun ja toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä. Hakemusta koskeviin sisällöllisiin kysymyksiin vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa: ylilääkäri Outi Linnaranta, sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi, puhelin 029 5247517, tutkimusprofessori, yksikönpäällikkö, Jaana Suvisaari, sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi, puhelin: 029 5248539 sekä erikoissuunnittelija Saara Rapeli, sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi, puhelin: 029 524 7102.